

לפני שש שנים הפך יפם סבלה סמל מאבקם של יהודי ברית המועצות לעלייה לישראל - והשבוע עמד לרדת מהארץ

הסמל שהתנפץ

ליהודי יפם עיצוב נחוג השבוע בביתו של יפם (רפאל) סבלה בירושלים. הטעם ששלט בו היה טעם המרוח. בעוד שבבתים אחרים בישראל הירבו לספר באותו לילה ביציאת מצרים, סיפיו רוב בביתו של יפם סבלה ביציאת ישראל.

זוהר סובייטי יפם סבלה עם אשתו יוליה ובתו מאשה. על רקע כרוזת הפירסומת לסרטים הסובייטיים שביים. אשתו, יוליה, היתה כוכבת קולנוע סובייטית נודעת. למרות רמת החיים הגבוהה שבה חיו במוסקבה, ביקשו לעלות. תמונה זו היתה אחת מאלה שהוברחו למערב, ושימשו לתעמולה נגד הקרמלין.

גיבור לאומי

דיוקנו של יפם סבלה על שער השבועון הצרפתי הנפוץ 'לאקספרס'. כסמל למאבקם של יהודי ברית המועצות לזכות הגירה לישראל. תמונת השער של סבלה התפרסמה ביולי 1971. בעת שנימנה עם קבוצה של 24 יהודים ששבתה שביתת-שבט לפני הסובייט העליון במוסקבה. המאבק למען התרת עלייתו של סבלה הקיף אז את כל עיתונות העולם, וגדולי במאי הקולנוע.

סיפורו של מישפחת סבלה אינו רק סיפור של עוד כישלון אחד, של עוד ניסיון מצד מישפחת עולים מברית המועצות להיקלט בארץ ולמצוא בה את ביתה, שלא עלה יפה. הוא הרבה יותר מזה. כי יפם סבלה, 49, המוזקן, בריא-הגוף ובעל המוגן הסוער, הוא יותר מאשר מקרה פרטי של עולה-חדש מרוסיה. בשעתו הוא היה אחד הסמלים הבולטים ביותר של מאבק יהודי ברית המועצות למען זכות עלייה לישראל.

לפני שנים היה יפם סבלה אחד מ-24 יהודים שהעזו, לראשונה בי תולדות המאבק היהודי בברית המועצות, להפגין בגלוי ובפומבי במרכז מוסקבה ולתבוע את זכותה לעלות לישראל. הם הדהימו את שילטונות ברית המועצות בעצתם כאשר הכריזו על שביתת-שבט בר פתח בניין הסובייט העליון ערב פתיחתם של קונגרס המפלגה הקומוניסטית במוסקבה והקונגרס היהודי העולמי בבריסל. מוסקבה היתה מוצפת אז בעיתונאים-חוץ מהמערב, שביתתם של ה-24 זכתה מייד לפירסומת בינלאומית. ויפם סבלה היה אחת הדמויות הבולטות ביותר שבין ה-24. הוא היה במאייקולנוע מוכר, שלזכותו נזקפו שמונה סרטים, שכמה מהם אף הוצגו וגו וזכו לשבחים מחוץ לברית המועצות. אשתו היתה שחקנית קולנוע ידועה, אחת השחקניות המפורסמות של תיאטרון ואכט טאנגוב המוסקבאי.

ברגע שביקש אשרת-הגירה לישראל, הופסקה עבודתו של יפם סבלה בתעשיית הקולנוע הסובייטית. הוא איבד את מעמדו החברתי. אלא שאו נחלצו לעזרתו אנשי קולנוע מכל רחבי העולם. צ'רלי צ'אפלין, אינגמר ברגמן, סר לורנס או-ליבייה, פרדריקו פליני, איב מונטאן ומליינה מרקורי היו בין אלה ששלחו מיב רקים אישיים למנהיגי ברית המועצות, תבעו בהם את התרת יציאתו של סבלה לארץ. פליני התייצב באופן אישי בשגרירות ברית המועצות ברומא, הגיש שם עצומת של אנשי קולנוע איטלקיים למען סבלה. הקים שערורייה כאשר סירבו לקבלה.

הלחץ הבינלאומי עזר. כעבור כמה חודשים התירו השילטונות הסובייטיים, במפתיע, לסבלה ומישפחתו ולמרבית אנשי קבוצת ה-24, שהיו מדעי-נים, אינטלקטואלים ויוצרים, לעזוב את ברית המועצות.

סמל של מאבק שהצליח

זמן של יפם סבלה הפך אז למור שג. תמונתו הופיעה בעמודים הראשונים של העיתונות העולמית ובשערי השבועונים. הראיונות שהעניק לעיתונות, בהם סיפר על מאבקם של יהודי ברית המועצות לחרות ולזכות הגירה, היו נשק תעמולתי ממדרגת ראשונה במאבק למען עליית יהודי ברית המועצות. יפם סבלה הפך סמל להצלחת המאבק.

בפאריס, לשם הגיע ממוסקבה, הוא התיקל בכבוד מלכים כגיבור לאומי. חוגי הספרות והקולנוע ביקשו את קירבתו. הרון אדמונד רוטשילד כתב לו מיכתב אישי חם, בו ציין, בין השאר: "אחי אתה, אנתוני יידיים קרובים ואני שמח על קשר זה בינינו".

מספר סבלה: "רוטשילד ידע על כוונתי הרבה כוח — וזה הרבה יותר מכסף."